

מוגבלות בטיחות לאנשים עם

שכלית התפתחותית

ד"ר אבי גריפל

המוסד לבטיחות ולגיהות ומשרד העבודה והרווחה 2016

במימון קרן מנוף

דין משתקם בפקודת הבטיחות בעבודה

- תיקון של סעיף 1 בפקודת הבטיחות (משנת 2007) קובע כי לעניין פקודת הבטיחות בעבודה, **דין משתקם הוא כדין עובד רגיל**;
- ומכאן נובעות חובות כגון:
 - ✓ להדריך אותו כיצד לעבוד בבטיחות;
 - ✓ להדריך אותו לגבי שימוש בציוד מגן אישי;
 - ✓ החובה לידע את העובד המוגבל בדבר סיכונים בעבודתו (למרות שחובה זו מעוגנת בתקנות חוק ארגון הפיקוח על העבודה)
 - ✓ החובה לבצע ניהול סיכונים בעבודתו על-פי התקנות החדשות לתוכנית ניהול בטיחות שייכנסו לתוקף באוגוסט 2014.

מימוש הבטיחות לאע"מ

- עיצוב עבודת המשתקם (job design) באופן הלוקח בחשבון את מגבלותיו ביחס לסיכונים בתפקידו (כולל יצירת תפקידים מותאמים במיוחד לאנשים עם מוגבלויות);
- עיצוב סביבת עבודה התורמת לבטיחות אנשים עם מוגבלויות כולל כל היבטי נגישות;
- אפיון גורמי הסיכון בעבודה המוחמרים עקב מוגבלות המועסק, כולל מיצוי תרחישים ייחודיים צפויים שאינם ישימים בהכרח לעובדים בריאים;
- עיצוב שיטות הדרכת מידע, הדרכה ופיקוח המתאימות לאוכלוסיות שונות של אנשים עם מוגבלויות.

הנחיות סוכנות האיחוד האירופי

לבטיחות בעבודה

על כל הערכת סיכונים במקום עבודה לכסות את הנושאים הבאים:

- ☑ המשימה, הפעילות בעבודה.
- ☑ צרכיו המיוחדים של העובד בהתחשב במגבלתו (למשל: חרש לא ישמע אזעקה, אך יראה אור מהבהב).
- ☑ ציוד עבודה למשל, טכנולוגיה תומכת, תחנת עבודה או ציוד מותאם לצרכים אישיים של העובד.
- ☑ סביבת העבודה, תאורה, גישה, חימום ומיזוג, יציאות.
- ☑ ארגון העבודה ולוחות זמנים.
- ☑ סיכונים פיזיים למשל חומרים מסוכנים; לדוגמא, עובד אסטמתי עלול להיות רגיש יותר לחומרים כימיים.
- ☑ סיכונים פסיכו-סוציאליים כגון דחק (לחץ) או בריונות; מוגבלות עלולה להיות תירוץ לבריונות.

פעולות נדרשות

- לעצב סביבת עבודה שאין בה סיכונים לא קבילים לעובד עם המוגבלות;
- להדריך את העובד כיצד לעבוד בבטיחות;
- להדריך אותו לגבי שימוש בציוד מגן אישי;
- החובה לידע את העובד בדבר סיכונים להם הוא חשוף בעבודתו;
- החובה לבצע ניהול סיכונים בעבודתו על-פי התקנות החדשות לתוכנית ניהול בטיחות

מה בחוברת

- הנחיות כיצד לתקשר באופן יעיל עם עובדים שיש להם מוגבלות שכלית התפתחותית;
- התייחסות לגורמי סיכון מוגברים לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית;
- אמצעים והמלצות להפחתת הסיכון והגברת הבטיחות;
- מידע אודות בניית הדרכה ולעיצוב נהלי בטיחות;
- חומר עזר חזותי ומונגש לשימוש לצורך הדרכות.

מה כאן מסוכן ויכול לפגוע בעובד?

גורמי סיכון מוגברים לעובדים עם מוגבלות שכלית

■ מאפיינים אישיים המגבירים את הסיכון בעבודתו

- יכולות קוגניטיביות (תפיסה, הבנה, זיכרון ועוד)

- תקשורת

- יכולות חברתיות

- התנהגות

■ קשיים בהתייחס לעמיתים ולעבודת צוות

■ קשיים הנובעים מסביבת העבודה ובדרישות

התפקיד

- דרישות העבודה

- יכולות ביצוע

זיהוי מצבי לחץ / משבר

- הבנה לגבי אפשרות הופעה לא צפויה מצב משברי
- היערכות לשיכוך השלכות מצב משברי: הפסקה, מחליף לעובד;
- יש למי לפנות במפעל – כתף תומכת ומבינה;
- הכרת סימפטומים מקדימים (דיכאון, בלבול, ארי שקט, בכי, כעס וכדומה);
- סיכום עם העובד "מה עושים במקרה של..."
- מה עושים / למי פונים במקרה של מצב קיצוני?
- הכרת דפוסים חוזרים ונשנים של מצבי משבר

שלבי הערכת סיכונים לאע"מ

שלבי הערכת סיכונים:

- זיהוי גורמי סיכון: מה יכול לפגוע בעובד? כיצד הוא יכול להיפגע?
- הערכה מי עלול להיפגע וכיצד – ובאיזה אופן המוגבלות השכלית התפתחותית של העובד יכולה להשפיע או להגביר את הסיכון?
- המלצה על פעולות מונעות להפחתת הסיכון, והתאמות הלוקחות בחשבון את המוגבלות של העובד;

נושאים בהערכת סיכונים במקום עבודה

- המשימה, הפעילות בעבודה.
- צרכיו המיוחדים של העובד בהתחשב במגבלתו (עירנות, זיכרון, קשב, וכדומה)
- סביבת העבודה, רעש, צפיפות, היעדר מקום מנוחה הולם, וכדומה
- ארגון העבודה והמשימות לביצוע, לוחות זמנים, זמן להפסקות, חופשות וכדומה.
- סיכונים פסיכו-סוציאליים: לחץ של לקוחות, ביקורת מעמיתים וממונים, קונפליקטים ותככים בצוות וכדומה.

ניתוח בטיחות של פעילות (JSA)

- תיאור קצר של עמדת העבודה
- משך הפעילות הנבדקת בתנאים רגילים
- המגבלות מהן סובל העובד
- תנאי סביבה: רעש, תאורה, עומס חם, רעידות, אוורור, אבק, אדים/גז, סדר/ניקיון, צפיפות, אחר
- פעולות בסביבת העבודה העלולות להשפיע על העובד? (מלגזות, מנופים וכדומה)
- עומסים ארגונומיים על העובד (תנוחה מאמצת, מאמץ פיזי, ועוד)
- זיהוי גורמי סיכון והערכת סיכונים עבור כל שלב בפעילות
- פעולות מומלצות לביצוע

עיצוב תפקיד

- שינוי בדרישות התפקיד להקטנת הלחץ על העובד;
- עבודה המורכבת משלבים פשוטים יחסית, לא מורכבת מדי עבורו;
- הפסקות ארוכות יותר;

הפחתת סיכונים

- סילוק מוחלט של גורם הסיכון
- הפחתת הגורמים המזיקים (למשל: הקטנת עוצמת רעש, הפחתת משקל שיש להרים
- מיגון הנדסי / בידוד / הפרה פיזית;
- אמצעים מנהלתיים הכוללים הדרכה, מסירת מידע על סיכונים, הוראות בטיחות, שילוט, פיקוח ועוד
- ציוד מגן אישי כגון קסדת מגן, נעלי בטיחות, משקפי בטיחות, כפפות, סינר, וכדומה;
- עזרה ראשונה והיערכות למתן טיפול רפואי

דוגמאות לתרחישים מזיקים

- בליעת חפצים;
- עבודה לא לפי הנהלים בגלל ששכחו את ההדרכה;
- אי שימוש בציוד מגן אישי (כגון משקפיים) כי זה מפריע או מטריד;
- עזיבה פתאומית של תחנת העבודה ללא השגחה במצבי החמרה של המצב הבריאותי
- אלימות כלפי עמיתים

ניתוח בטיחות סביבתי

עד כמה העובד עלול להיפגע בכל אחד מהמצבים הבאים:

- במסלול מהחניה ועד לדלת מקום העבודה (שטיחים או קצוות פרומים, אזורים לא מסומנים, אזור חלק, קורות, תעלות, טרשים, שיפועים חדים, מדרגות, תנועה על הכבש כגון מלגזות)
- משער/ מדלת הכניסה למקום העבודה
- עמדת העברת כרטיס נוכחות
- במסלול מדלת הכניסה ועד עמדת העבודה
- מהתנאים בסביבה (חפצים שעלולים ליפול, מכונות מאיימות בסביבה, תאורה לא מספקת או מסנוורת, רעש המקשה על תפקוד ועוד)
- מהישארותו לבד בשל מגבלתו
- בשל מגבלתו במצבי חירום
- בדרכו לשירותים
- בדרכו למטבחון ובשימוש במטבחון
- הגעה ושימוש במלתחה

הערכת הסיכון מתבצעת לגבי עובד עם מגבלות, ולגבי עובד ללא מגבלות (זיהוי פער)

פיקוח בטיחותי לאע"מ

- נדרש בתדירות גבוהה יותר לסובלים מליקוי קוגניטיבי;
- הפיקוח צריך להיות מלווה בתמיכה/חניכה (בייחוד לסובלים מליקוי קוגניטיבי);
- תגובה מהירה יותר לעבודה לא בטיחותית (שוליים צרים יותר לטעות);
- פיקוח מוגבר כאשר יש שינוי בסביבת עבודה.

בטיחות לאנשים עם

מוגבלות קוגניטיבית

סוף מצגת

ד"ר אבי גריפל